

TRANSILVANI'A.

Foia Asociațiunii transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Acésta foia ese
câte 3 còle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
Pentru membrii aso-
cياțiunei, éra pentru
membrii 3 fr.
Pentru strainatate
10 franci cu porto
duplu alu postei.

Abonamentul se
face numai pe câte
1 anu întregu.
Se abonéda la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiu, séu prin postă
séu prin domni co-
lectori.

Nr. 6.

Brasiovu 15. Martiu 1878.

Anulu XI.

Sumariu: Observari si rectificari la notiile publicate despre ilustr'a familia Hormuzache. — Dora d'Istria. (Contin.) —
Conrespondintie de ale repausatiloru. (Contin.) — Vasilie Aronu si operele sale. (Contin.) — Procesu verbale.

Observari si rectificari la notiile publicate despre ilustr'a familia Hormuzache.

Dupa ce s'au publicatu pucinele date cate avu-
eram la mana despre originea si meritele familiei
Hormuzache, primiramu dela o mana amica si cal-
darósa urmatóriele informatiuni prea interesante, pe
care ne tienemu de cea mai placuta datorie a le
aduce la cunoscinti'a lectoriloru „Transilvaniei.“ Éta-le.
Astadi primim Nr. 3 alu diariului „Transil-
vaniei.“ carele copinde notiie despre familia Hor-
muzache, scrise de o áanima doioáa si nobila . . .

Dati-mi inse voia de a face pucine observari,
cari póte le veti pune in comentare in privirea unor
fapte. Familia Hormuzache a avutu radechini mai
vechi in Romani'a si anume in Bucovin'a. Chrisóve
dela Ghica celu betranu si dela Calimachu Voda
dicu anume, cá Hormuzachescii au fostu din ince-
putu bóieri credinciosi ai sfatului si divanului dom-
nescu. Mosia Cernauc'a nu a fostu cumperata de
Eudoxiu la anulu 1812, inse a fostu dinpreuna cu
alte mosii proprietatea familiei din anii 1680—90
si a venit dreptu mostenire dela bunulu nostru
Constantinu, la Eudoxiu Hormuzache, carele s'a a-
sediáta acolo la anulu 1804, lasandu celelalte mosii
in Moldov'a, din cari unele castigate prin merite dela
Ghica Voda celu betranu, fratiloru sei, carii au mu-
ritu fara mostenitori barbatesci.

La anulu 1711 vedemu pre Manolachi Hormu-
zache in sfatulu divanului domnescu alu Moldovei sub
domnulu Nicolau Maurocordatu. (Vedi Letopisitiele
seréi moldovenesci, I. Editie, Tom. II. pag. 376).
Din anii 1760 avemu o culegere de documente isto-
rice de Vorniculu Alesandru Hormuzache, si totu
pe acela timpú ocupá in Cernauti Mateiu Hormu-
zache localu de parcalabu (prefectu).

Mama fratiloru si sororiloru Hormuzache din
dilele nóstre éra descendinte din familia lui Ieremie
si Vasilie Móyla Voda (documentatu prin acte), care
familia dupa documente se trage din familia Mutii-
loru. (Vedi Tesauru de monumente istorice, Tom. II.
pag. 143). Din frati au trecutú din viatia: Constan-

tinu, Alesandru si Eudoxiu fara urmasi. Va ínte-
resá póte a sci, cáti mai suntu: Georgiu casatoritu
cu dn'a Eufrosin'a din familia Flondoru-Albota, ca-
rele are unu fiu amplotu la ministeriulu din Vien'a,
anume Eudoxiu; si Niculau, casatoritu cu dn'a Na-
tali'a nascuta Stírcea, descendenta din familia lui
Tabácea Stírcea, una din pucinele familiei documen-
tate dela Alesandru celu Bunu, si a lui Mihulu Stír-
cea ce s'a destinsu la batai'a dela Baia sub Stefanu
celu Mare. Nicolau are doi fii: Constantinu si Ale-
sandru, inca gimnasisti.

Fratele Constantinu a fostu unulu din barbatii
acea ce au avutu mare meritu pentru unirea prin-
cipatelor romane; elu a ocupatu postulu de ministru
de justitia si apoi de presedinte alu curtií de cas-
satiune pana la trecerea sa din viatia. Doxache s'a
ocupatu mai virtosu cu culegerea de documente isto-
rice, precumu Ve este cunoscuta; dupa mórtea sa
a remasu mostenirea la familia, care au fostu pré-
fericita a poté aduce natiunei unu daru prin docu-
mentele si fragmentele aceste atatu de importante
pentru Istori'a Romaniloru.

Vediendu interesulu ce portati familiei Hormu-
zache, credu cá nu Ve veti supará de cele pucine
cari imi iau libertatea a Vi le spune despre mem-
brii familiei cati se afla in viatia si despre momen-
tele istorice din trecutul ei*).

Acésta familia si acumu nu sta in nepasare, si
lucra, de si in lupta cu multe obstacule. Avemu in
comune scóle multe cu limb'a romana, credemu cá
in scurtu se va convocá si congresulu bisericescu,
si cá se va romanisá gimnasiulu din Suceava, pre-
cumu ni s'a promis. In timpulu de facia potemu
propasi numai incetu.

Domnulu meu, Ve rogu, cá candu veti face o
caletoria afara de tíera, se treceti pe aici

Cernauti 7 Februaru 1878.

*) Tocma din contra, ne-ati indatoratu cu acestaa impar-
tesiri pre catu nu ati crede Dv. Red.

Dora d'Istria.)

Femeile in Oriente.

(Urmare.)

Acésta este cea din urma scriere publicata de d-n'a Dora d'Istria, in anulu 1859. Oper'a este dedicata venerabilului seu profesoru dlui G. G. Pappadopoulos, si in acésta dedicare, autorulu ne face cunoscutu in câteva rënduri scopulu lucrarii sale.

„Publicandu acésta opera, unde se vorbesce de atatea ori despre Greci'a, permiteti'mi de a ve spune catu suntu de fericita pentru cà am fostu initiata de d-stra in acésta magnifica literatura a Heleniloru care a produsu cele mai insemnate capete d'opera ale cgetarii omenesci. Imi este cu neputintia d'a uitá cà ve suntu datóre cunoscintia aceluor poeti sublimi, aceluor istorici insufletiti de unu aduncu amoru alu libertatii, a caroru perfectiune despara pe toti aceia din contiporantii nostri, cari au sentimentulu frumosului.

Astadi dar' Occidentele nu'si aduce aminte de totu ceea ce Orientele a facutu pentru densulu! elu uita lesne si suvenirile timpiloru vèchi, si minunile renascerii. Exista chiar' o scóla care se inversiunéza a innegri pe Orientali, institutiile loru religióse, traditiunile loru, ideile si legile loru. Femeile n'au fostu crutiate. Me incercu a respunde, in acésta scriere, la acesti detractori reu-voitori, dupa ce m'amn incercatu in alta parte a definde libertatile bisericeii nóstre. Voiu combate intr'o di alte acusatuni...“

Vedemu in aceste renduri ideia principale care domnesce in scrierea despre care vorbimu. D-n'a Dora d'Istria se incérca a dovedi, cà femeile in Oriente nu merita tóte acuzarile aruncate asupra loru. Recunoscundu defectele loru, precumu si ceea ce le lipsece, arata inse asemenea si cualitatile ce au si servitiele ce au facutu. Aceste cualitati suntu insemnate, judecandu-se cu nepartinire conditiunile fórtre grele in cari se afla femeile in Oriente, nenumeratele loru suferintie, si apasarea in care suntu sub influentia despotismului si obiceiuriloru asiatiche. Facèndu totu d'a un'a unu paralelu intre Occidente si Oriente, dn'a Dora d'Istria a gasitu poternice cuvinte spre a justifica femeile din Oriente, dinaintea ori-carui spiritu dreptu si nepartinitoru.

Cadrulu acestei interesante scrieri este fórtre mare; elu coprinde istoria femeiloru din tóte natiunile orientale. Romane, Bulgare, Serbe, Bosniace, Dalmate, Cernagore, Albanese, Ghiege, Tosche, Giamide, Liape, Hellene, Turce, Russe, Siberiace, Cazace, Polonese, Letonne, Iraniane, Georgiane, Armene, Curde, Ossete, Finno-Mongole, Finlandese, Lapone, Samoiede, Móngole, Manciué, Kirghis-Kazace.

Acésta multime de nume ne arata indetulu, catu este de interesanta si instructiva oper'a d-nei Dora d'Istria. Este o panorama, in care vedemu trecendu pe dinaintea nóstra tóte aceste femei ale Orientului

cu istoria natiunei loru, cu obiceiurile loru, cu starea loru morala si materiale, cu suterintiele si cu aspiratiunile loru. Suntu pucine carti, a caroru cetire se fia mai placuta si mai atragatóre, cà-ci autorulu nu s'a marginitu numai a generalisa fapte, a ne infacisiá deosebite grupe sub trasurile loru principali, si-a face observatiunile sale. Fia-care grupa de femei este pusa in miulocu civilisatiunei in care traiesce, si autorulu ne face cunoscutu acestu miulocu de idei si influentia ce au asupra femeiloru; istoria, religiune, literatura, traditiuni, obiceiuri, d-n'a Dora d'Istria observa totu, cercetéza totu; cà se potemu judecá mai cu inlesnire si mai cu dreptate acésta interesanta parte a omenirei, ale carei destinate suntu asia de strinsu legate cu viitorulu progresului si alu civilisatiunei.

Un'a din impresiunile cari lasa in mintea nóstra scrierea d-nei Dora d'Istria, este adevèrulu doveditu printr'o multime de fapte istorice, cà acolo unde femeile suntu mai apasate, unde spiritulu si inim'a loru suntu impedeate de a se desvoltá, acolo nu esista civilisatiune, nu esistu idei generóse, nu esistu sentieminte nobile. Unde femeia nu este privita cà egalulu omului, unde ea nu este incongiurata de respectu si de consideratiune, unde ea nu esercitéza nici o influentia asupr'a spiriteluor, acea societate este departe inca de calea care conduce la progresu si civilisatiune, adevèrat'a conditiune pentru care omenirea este destinata.

Afara de talentulu de expunere si grupare a fapteluor, insufletite de inalte consideratiuni morale si filosofice, prin care d-n'a Dora d'Istria caracteriséza numerósele grupe de femei, constatamu asemenea studiile serióse si intinse citiri, prin care autorulu a ajunsu a-si apropiá atatu de multe si variate cunoscintie, care este unulu din cele mai mari merite ale d-nei Dora d'Istria, si staruimu asupra acestui punctu, pentru cà ni se pare fórtre insemnatu, dovedindu amoru seu profundu pentru studii si munca. Talentulu este unu daru, unu privilegiu alu naturei; studiulu inse cunoscintiele, sciintia, eruditunea se capata prin munca, prin sacrificie, prin devotamentu, si este o mare virtute de a sacrificá cele mai multe placeri ale vietiei pentru studiu, pentru sciintia. Numai sufletele alese suntu capabile d'a intielege aceste nobile si neperitóre placeri, a caroru resplatare este renumele si glori'a.

Amu avutu ocasiunea de a constatá in scrierile d-nei Dora d'Istria acestu amoru pentru studiu si aceste intinse cetiri si cunoscintie, mai cu séma in Elvetia germana. Acésta o constatamu si in „Femeile in Oriente.“ Numerósele natiuni, despre care ne vorbesce d-n'a Dora d'Istria, ne suntu infacisiate cu istoria loru, cu religiunea loru, cu literatur'a loru, si toti autorii cari au scrisu asupra loru, au tostu consultati si suntu aprobati seu combatuti dupa observatiunile pe care d-n'a Dora d'Istria le face singura, cu unu spiritu dreptu si nepartinitoru.

Vomú dá aci unu singuru exemplu despre aceste intinse studii, pentru că noi punemu o mare valóre asupra-le, crediendu că compatriotii noștrii voru vedea in aceste lungi studii ale unei femei, unu indemnú spre a lucra cu mai multa staruintia.

Luamu celu dintaiú exemplu care ni se presinta. D-n'a Dora d'Istria incepe cu Romancele, si éta autorii pe cari i-a consultatu: Petru Maioru. „Istori'a pentru inceputulu Romaniloru in Daci'a;“ Cesaru Boliacu „Topografi'a Romaniei;“ Fotinos *Ἱστορία τῆς νήσου Δακίας*; Papiu Ilarianu, „Istori'a Romaniloru din Daci'a superiora;“ D. Bratianu „Scrisori ungaro-romane;“ Alesandri, „Balade si cantece populare;“ Cretianu, „Melodii intime;“ Edgard Quinet „Romanii;“ Michelet, „Legendele Nordului;“ Murray, „The Doinas;“ Bersotu, „La sorcellerie;“ E. de Mirville, „Despre spirite si manifestarile lor;“ Schott. „Walachische Maerchen;“ H. Desprez, „Cestiunile sociale in Turci'a Europei;“ Cogalnicénu „Istori'a Daciei;“ Jouve, „Caletoria in urm'a armatelor aliata in Turci'a, in Valachi'a etc.;“ Demidoff, „Caletoria in Rusi'a meridionala;“ Adolphe Billecoeq, „Album moldo-valaque;“ Gervinus, „Introductiune la istori'a seculari alu XIX;“ A. Thiers, „Istori'a revolutiunei franceze;“ Vaulabelle, „Istori'a celor doue restauratiuni;“ Vallant, „La Romanie;“ Carra, „Istori'a Moldaviei si a Valachiei;“ Henri Martin, „Istori'a Franciei;“ Lemontey, „Istori'a Regentiei;“ Jurnalulu avocatului Barbier; Nicolae Sutiú, „Notiuni statistice asupra Moldaviei;“ Lecerf, „Protestantismulu;“ G. Borrow, „The Bible in Spain; The Zincali, Account of the Gypsies of Spain, etc.;“ Richardson, „Asiatic Recherches, T. VII;“ Bataillard, asupra Tiganiloru.

Afara de acesti scriitori, d-n'a Dora d'Istria a mai consultatu o multime de istorici, moralisti, poeti, si memorii franceze asupra societatii franceze din secululu alu XVIII, cu care comparéza societatea noștra, încercandu-se s'o apere in contra deosebitoru acusari ce s'au aruncatu asupra coruptiunei sale. Oper'a este compusa in forma de scrisori, adreseate de o juna albanesa, unei amice franceze in Parisu.

Ne este cu neputintia, in cadrulu restrinsu alu acestei reviste, d'a strabate cu autorulu, intins'a si frumós'a galeria pe variate typuri ale femeiloru din Oriente. Vomú reproduce numai cate-va trasuri principale din deosebite natiuni, cá se póta vedea cetitorii noștri, catu este de interesanta acésta scriere.

Vorbindu despre Romance, d-n'a Dora d'Istria prezinta strainiloru femeile din tóte clasele societatii, in adevératele conditiuni in care se afla, incongiurandu-le cu tóte ameuuntele cari potu interesa pe straini. Intaru vorbesce despre tierance incependu cu Transilvani'a, staruindu a dovedi originea loru latina, prin istoria, prin limba, prin traditiuni si obiceiuri. Dupa unu pitorescu tablou asupra nuntei tieranesci, d-n'a Dora d'Istria dice: „Ai observatu cá in logodnele si nuntele romane nu se afla nici

unulu din obiceiurile cari amintescu cu asprime femeiei, cá trebuie a se privi, nu cá egala, dar' cá servitórea barbatului seu. Nimicu nu este, dupa parerea mea, mai insemnatoru; cá-ci ceremoniele casatoriei suntu in generalu traductiunea ideiloru ce populiú isi facu despre acésta institutiune. Obiceiurile Romaniei suntu invederatu expresiunea unei convictiuni pe care unu scriitoru remarcabilu francesu a expus'o fórté bine dicendu, cá femeia in locu de a fi sclava si secuestrata, domnesce in caminulu romanu. Egalitatea ambeloru sexe póte fi, cá pretutindeni, uitata in óre cari impregiurari, dar' este recunoscuta de tóta lumea. S'ar' poté chiar' dice, cá esista aici suvenire slabita despre cultulu „ce vechi'a cavaleria avea pentru femei.“ In urm'a acestoru drepte observari, D-n'a Dora d'Istria citésa o istoria fórté poetica.

Unu pastoriu din Transilvani'a se inamorase de tat'a unui Munteanu la care padia turmele. Cu tóte cá deosebirea era mare intre densii, elu se hotari inse s'o céra de socia. Stapanulu crediendu cá pe langa amoru póte si ambitiunea a impinsu pe pastoru, i-a promis man'a fetei sale, dar' cu conditiunea cá se petróca iérn'a in Bucegi, ale carui verfuri suntu in veci acoperite de zapada. Era pe la sfersitulú tórnei din 1770; elu se sui la monastirea Sinaia, aprinse o luminare la Santa-Fecióra, alt'a la Santulu Dimitrie, sarutá icónele, si luandu o provisiune de porumbu si rachiú, pléca cu canele seu in cele dia urma dile ale lui Octobre. Inceputulu nu'lu încuragiá nici de cum. Norii negrii acoperiau verfulu muntiloru, zapad'a cadea cu intristare pe cóstele loru despoiate, vulturii, perduti in nori, scoteau strigari sfasietóre. Cu greutatea ce o avea asupra'i, abia potú ajunge la o pescere, unde se luptá cinci luni cu unu frigu aspru cá alu Siberiei. A dou'a di dopa Bun'a-Vestire, pastorii se indreptara catra munti. Strigarile de bucuria, sunetulu cimpóieloru, beheitulu turmeloru resunara éra in strimtorile inverdite ale Carpatiloru. Dara acésta reinviare universala ilu issa nesimtitoriu. In desiertu pastorii striga la urechile sale, numele lui Marcu; in desiertu ii canta hor'a de nunta. Pare cá elu nu ascultá decatú asprele venturi din Decembre, si tunetulu gamediloru de zapada rostogolindu-se in prapastii. In pitióre, pe o masa mare de pétra, in desiertu elu voiesce a vorbi, limb'a i se opresce inghiatiata. In fine lipsitu cu totul de poteri, se asverle inaintea sociloru sei, cá unu blocu de zapada portatu de ventu, le intinde manile, voiesce a le stringe pe inim'a sa; dar' viétia ilu parascesce, si si dá ultimulu suspinu in braciule loru. Mormentulu i s'a sapatu chiar' in loculú unde a muritu, si in diu'a de pasci, amicii sei venira se puia o cruce. De atunci acestu verfu alu Bucegiloru a luatú numele de muntele Dóruulu. Logodnic'a sa si stapanulu seu au inebunitu aflandu mórtea lui.

Mai departe d-n'a Dora d'Istria vorbesce despre Bucuresci si despre societatea din care se compune

si pe care unii autori au descris-o cu multa bunavointia. — „Nu cunosc,” dice dn. Anatolu Demidoff, „nici unu orasiu in Europ'a, unde se se póta aduna o societate mai cu desaversire placuta, unde celu mai bun tonu se fia totu-deaun'a unitu cu cea mai dulce veselia.” — „Bunele maniere ale capului de familia, tonulu graciosu si talentele femeiloru, inlesnirea si puritatea cu care se vorbescu limbele Europei centrale. tóte se unescu spre a ve convinge, cá acésta societate este de o potrivă cu tóte societatile cele mai deosebite ce se póte gasi in Europ'a.”

Acestu tablou nu se póte face despre societatea intréga; cá si in alte parti, esistu clase mai multu séu mai pucinu inaintate in civilizatiune.

Vorb'a boeria, dice d-n'a Dora d'Istria, face in Occidentu pré mari ilusiuni. Se crede cá ea forméza o casta organizata cá nobletia germanica séu cá aristocratia francesa inainte de 1789. Nimicu nu este mai pucinu esactu. Boeria se recrutédia necontenitu in clasele de josu ale natiunei. La inceputu nu esistá aristocratia in Romani'a, precumu nu esista nici in Rusi'a nici in Greci'a, intr'atatu ideia cu totulu orientala de egalitate, ideia sanctionata de Mosaisu, de Christianismu, de Buddhismu, de Islamismu, si fórt tare inradecinata in spiritulu Heleniloru si alu Slaviloru, a fostu cu deseversire primita de fii be-tranei lu pe patriciane, stabiliti pe tiermurile Dunarii si in vaile Carpatiloru. Ori ce omu de resbelu se numia boieru. Radu alu IV. care domnia in Romani'a in alu XV-lea seculu (1493—1508), transformá in titule, functiunile curtii. Astu-feliu s'a facutu si in Moldov'a. Dar' acésta aristocratia era organizata dupa obiceiurile cari domniau in Bizantiu, ér' nu dupa principiile feudali ale Occidentului. Nu era si nu este nici astadi ereditara. Ori cine ocupa o functiune in statu, face parte din nobletia, si ori ce soldatu care trece de oficiaru, se bucura de acelasi privilegiu. Cea mai mare parte dar' din boierese suntu ceea ce se numesce la Parisu burgese. Acésta aristocratia este mai burgesa decatu nobilii tierani, carora se da numele de némuri. Intre aceste némuri, mai multu decatu in orasie, unde domnesce typulu grecu, trebue se se caute adeveratii urmasi ai colonieloru lui Traianu. „Spiritulu romanu a remasu viu intre acesti ómeni cari, de atatea secole, rodescu cu sudorile loru campurile patriei. Femeile loru, de parte de a se deprinde cu invasiunile care de atatea secole pustiescu tier'a rodita cu munc'a sociloru si copiiloru loru, invétia pe fiii loru a blastemá pe aceia, cari de o suta de ori au transformatu in pustiu tier'a Romanésca.”

In privint'a populatiuniloru crestine din Oriente, d-n'a Dora d'Istria face urmatóriele reflexiuni care merita tóta atentiunea:

„Intemplandu-se cá imperiulu otomanu se se disolve*). Romanii, Grecii, Serbii, Albanesii si Bul-

garii aru trebui, déca voru intielege adeveratele loru interese, se formeze o confederatiune care ar' respecta cá Elveti'a tendintiele deosebitelu nationalitati*), in-gaduindu-le inse d'a reuni poterile loru in contra inimiciloru din afara. Deosebirile dintre populi peninsulei orientale, in locu de a fi o pedica pentru confederatiunea loru, cadiendu imperiulu turcu, ar' face-o, din contra mai lesne. Elenii cari iubescu orasiile, porturile de mare si negociulu, s'ar' intielege fórt bine cu bulgarii, cari iubescu satele si preferu agricultur'a ori carei alte ocupatiuni. Linistitii plugaru ai intenselu campii romane s'aru uni lesne cu serbii resbelnici. La nordu si la média-di, doui populi cari representa cultur'a cea mei inalta a lomei vechi, latinii dela Dunare si elenii, aru desteptá viétia intelectuale la curagiosii skipetari ai Albaniei si intre slavii neliterati ai peninsulei. In Elveti'a, o unire de acelasi felu a produsa minunate rezultate. Pe candu pastorii resbelnici ai Alpiloru priveghiaza, cu carabine in mana, pe vertulu muntiloru, italianulu dela Tesin cultiva artele framóse, romandulu din Lausan'a si Genev'a studiésa teologi'a si litaratur'a, garmanulu din Basel se ocupa cu operatiunile bancei, Zurich unesce filosofi'a cu beneficiile unei industrii savante si unei agriculturi inaintate. De acumu chiaru, fara se astepte eventualitati póte fórt departate, populi peninsulei orientale trebue se stringa legaturile naturale cari ii unescu, se uite vechiele loru discordii, rivalitatile loru secularie, se se intieléga in fine — pre catu ii érta impregiurarile — spre a lucra fratiesce, cá se pregatésca gloriós'a renascere a Orientulu crestinu.”

Vorbindu despre femeile bulgare, d-n'a Dora d'Istria descrie nefericirile, suferintiele si apasarea sub care geme acésta provincia din caus'a actelu selbatice ale turciloru.

Pe candu in celu din urma resbelu basibuzucii mergeau spre Dunare, Ghelel, pasi'a din Ternovu, orasiulu santu alu bulgariloru, vedit aducèndu-se la tribunalulu seu, unu betranu acusat u ucisu unu musulmanu. Intrebatu asupr'a motiveloru cari l'au indemnatu a comite acésta crima: „Amu lucratu astu-feliu, respunse bulgarulu cu taria, fiindu-cà voiu se moru si eu . . . Nu potu se traiescu, dupa ce amu fostu desonoratu.” Si elu spuse pasiei scenele care se petrecusera la densulu. O trupa de soldati asiendiendu-se pe mosiór'a sa, unde totulu a fostu pustiitu, siefulu bandeii l'a chiamat catra séra: „Cane, ii dise

atatu de multu populatiunea turca, in catu, afara numai de o reforma radicale, chiaru fara concuista si violintia, scep-trulu se va intórcce crestiniloru.

*) Confederatiunea helvetica nu vede óre traindu pré uniti pe territoriulu seu pe romandii din Geneva, germanii din Schafhausen, toscanii din Grisoni, italianii dela Tessin, scandinavii din Schwytz? Acésta liga, care a sciutu se se apere contra puternice imperii, este mai de mirare decatu o confederatiune ale carei elemente mai insemnate aru fi romanii, elenii si slavii dela sudu.

*) Poligami'a, fatalismulu, desfrenarea, etc. impucinédia

elu, ai indresnitu se dai ordiu epei mele favorite; imi vei plati pretiulu acestoru portiuni, spre pedéps'a impertinentiei tale." Indata ce a fostu multiamitu asúpr'a acestui punctu, banditul adanga: „Raia, tu ai o femeia care mi place; se mi-o aduci." Crestinulu, ne-putendu opri unu gestu de spaima: „Grabesce-te, dise turculu, séu iti spulberu creerii." Bulgarulu se sapase. Dupa o ora, elu fu chiamatu éra: „Fíiulu teu este insuratu." — „Da, effendi." — „Se vie aici femeia lui, séu te omoru." Cá celu mai mare ultragiu, musulmanulu, aducendu-si pe nepót'a bulgarului, copila de unspredece ani, betranulu bulgaru puse man'a pe unu toporu si spinteca capulu acestui monstru. Ghelel pasi'a, omu cu unu caracteru bine-voitoriu, unulu din acei turci, care incepù a rosi de barbaria parintiloru loru, dupa ce ascultà acésta istoria cu indignare, dise tieranului: „Pentru ce n'ai ucisu pe acestu sceleratu inainte, éra nu dupa crim'a sa!" — „A! Escelentia, m'amu ganditu la acést'a, dar' sciamu cá voiú fi omoritu, pentru cá amu isbitu unu turcu, si voiámu se traiescu pentru serman'a mea copila. Credeámu cá'i va fi mila de tinereti'a ei. Acumu inse candu ea este desonorata, ce'mi pasa de viéti'a? Nu ceru decatu se moru!" Si lacrimile curgeau pe barb'a carunta a betranului. Ghelel ii dete libertatea, fora a cutediá inse, a pedépsi pe basibuzuci.

(Va urma).

Correspondentie de ale repausatiloru.

(Urmare.)

Simionu Barnutiú meditá fórte multa asupra subjectului, pana se ajunga a'lu coprinde in cuventu; dara si candu concepea ceva, lucrá incetu, pipaitu, cumpanindu fia-care cuventu ce'i esia din péna. Elu scotea idei cumu amu dice, mai multa dela sinesi insusi, din spiritulu séu, decatu din viéti'a practica, de care traise retrasu mai totu-deaun'a. De aici vene, cá in pacinele scrieri ale sale dai preste acea profundime de cugetari, care este atatu de rara la ómeni.

In colectiunea nóstra amu mai datu preste unele lucrari de ale lui Barnutiú, care credemu cá e bine se le scótemu la lumina, si inca tocma in dilele acestea:

Un'a din acelea este epistol'a sa catra Laurianu, in care se ocupa de cestiunea libertatiei nationale si a limbiloru, luandu de exemplu relatiunile internationale din Bohemi'a, din Elveti'a, si preste totu din Austri'a poliglotta, si apoi aplicandu-le la Transilvani'a. Citatele sale nemtiesci suntu instructive si pentru dilele nóstre, inse numai déca voru fi citite cu tóta atentiunea si fara a fi preocupati. Alte doue documente lipsite de data, judecandu dupa coprinsulu loru, suntu din 1854, pre candu imperatulu Nicolae luase principatele romanesci de gagiu si le calcase cu trupele sale. Barnutiú cá si toti ro-

manii pe atunci, este fórte indignatu de brntalitatea rusésca, úresce protectoratulu, recomanda innoirea vechiului pactu cu Pórt'a otomana, róga pe romani cá se nu se desbine, ei se fia solidari si se armadie, in fine densulu prevede liberarea principatelor romanesci de pressiunea sub care suferia. Red.

Dresda 5. Ian. 1850.

Frate Lauriane!

Gazet'a de Dresda 1. Ianuariu supune la critica scrisórea lui Palacky asúpr'a Centr. au Federatiunei. Dupa ce au adusu inainte câteva din acea scrisóre pana unde dice „eine geborgte Knute ist," apoi merge astfelu:

Ein anderer Mann als Palacky, ich meine einer, der mehr Herz und weniger Gelehrsamkeit hätte, würde, wenn er im Angesichte dessen, was Oesterreich gethan, zum ersten Male wieder vor die Oeffentlichkeit träte, gewiss eine andere Sprache führen, als wir sie in diesem Aufsätze der Narodni Noviny finden. Er würde sich nicht scheuen, die Irrthümer seiner Partei einzugestehen; denn in einer Zeit, wo jede Partei Irrthümer beging, würde er sicher auf Verzeihung rechnen können. Er würde sich ferner hüten, von deutschen und magyrischen Uebergriffen zu sprechen, denn er wüsste ja, dass die sogenannten deutschen Uebergriffe in Oesterreich nichts anderes sind, als die Peitschenhiebe des Sklavenaufsehers, der, selbst ein Sklave, seine Brüder in der Knechtschaft zusammenhalten muss, und dass die magyrischen Uebergriffe nichts anders waren, als durch die Nothwendigkeit gebotene Massregeln der Revolution, ein versunkenes Volk in den Kampf gegen den Absolutismus zu zwingen, aus dem später seine eigene Befreiung hervorgehen würde. Brüder, würde der Czeche sprechen, es ist begreiflich, dass wir der deutschen Einigung entgegen traten und uns zu Oesterreich hielten. In Deutschland, wie es von Frankfurt aus geschaffen werden sollte, glaubten wir den stärksten Feind einer slavischen Zukunft zu sehen; sich uns ihm einzuverleiben, erschien uns als der Selbstmord unserer Nationalität. Auch Oesterreich war unser Feind; fragt die Geschichte, ob wir Oesterreich jemals geliebt, ob wir von Oesterreich je Gutes empfangen. — Aber wir glaubten politisch klug zu handeln, wenn wir von 2 Feinden den scheinbar schwächeren wählten, uns ihm zu überliefern. — Unsere Schuld lag darin, dass wir nicht dem humanen Sinne der Revolutionspartei und der progressiven Entwicklung der Geschichte vertrauten, die dem Slaven, wenn er sich der Fortschrittspartei angeschlossen hätte, gewiss eine selbstständige Entwicklung vergönnt hätte. Jesuitismus war es, sich einer Macht anheim zu geben, die wir innerlich hassten, Jesuitismus, Simpathien zu heucheln, die wir nicht fühlten, um bei einem Feinde Schutz zu finden gegen den andern, Verrath endlich war es am Volke und an

der Geschichte, sich der unsittlichen Macht der Despotie in die Arme zu werfen, statt der Progression der Revolution bis zur Orientirung

Mai incolo autorulu descrie ordinea in care se tratéza obiectele, si chiaru obiectele adunarei in care au fostu de fačia, si la urma, ce pentru noi e de cea mai mare insemnatate, face vorba si de reportulu limbiloru in care se vorbesce in adunare, asia:

Einen sehr eigenthümlichen Eindruck bringt ausserdem das gleichberechtigte Verhältniss hervor, in welchem die deutsche, französische und italienische Sprache hier nebeneinander auftreten. Es ist diese Gleichberechtigung wenigstens in dem Art. 109 der Verfassungsurkunde ausgesprochen, ob ich gleich weder einen italienischen Redner habe auftreten hören, noch wahrgenommen habe, dass das Deutsche in das Italienische verdolmetscht worden sei, wie das in Bezug auf das Französische mit Rücksicht auf die Abgeordneten der französischen Schweiz regelmässig geschieht, so oft eine Ankündigung, oder ein auf die Verhandlung und Abstimmung wichtiges Moment eintritt. Die schnelle Auffassung und zungengeläufige Gewandtheit des kaum 24jährigen Franzosen, welcher nach dem letzten Worte des Präsidenten, oder sonst eines, der etwas Wichtiges beigebracht, sofort den unaufhaltsam bis an das Ende des auszusprechenden Satzes forthüpfenden Bach seiner Beredsamkeit im elegantesten Französisch fast unwillkürlich rinnen lässt, ist wahrhaft staunenswerth. Ein Aufschub wird durch diese Verdolmetschung in den Gang der Verhandlungen, die allerdings hauptsächlich in deutscher Sprache gepflogen werden, im Mindesten nicht gebracht, und ich glaube, es könnte noch ein italienischer Dolmetscher hinzukommen, die Verhandlungen würden trotzdem noch immer um vieles schneller zu Ende geführt, als in unseren deutschen Kammern, deren unerträgliche Langsamkeit einem erst recht auffällig wird, nachdem aus dem lethargischen Bannkreise ihrer lullenden Lieder hinausgetreten ist.

Atatu despre Nationalrath. Despre Ständerath dice, că acumu nu pôte face nici unu reportu, că n'au tienutu sessiune pana acumu.

Éca cumu se pôte vorbi acolo in mai multe limbi, chiaru si in diéta! de ce se nu se pôte si in Ardélu, si se fia pace?

Credu că nu va fi fôra de interesu acestu reportu nici pentru lectorii Gazetei de Transilvani'a.

De nu me va coplesi mai tare morbulu, pe 13 pana 15 dorescu se me intorcu in Vien'a. Rogu pe dn. Ursu s'emi castige unu cuartiru in Landstrase pe atunci, aprôpe de Sophienbad. Fia cas'a catu de mica, pentru că se nu fia frigurôsa, si pentru că se pocîu fi singuru pentru continuarea curei, cu unso-rile, care cere a fi numai singuru intr'o casa.

Barnutiú.

Fratiloru!

Déca s'a potutu dice vre-odata că a sositu epoc'a in care sôrtea principateloru romane se se determine pentru sèculi; acést'a dupa tôte semnele se pôte dice astadi, si éراسi daca au fostu vre-odata impre-giurari, cari s'au potutu numire favoravere pentru viitorulu acestoru fieri, cele de astadi merita acestu nume mai multu decatú ori candu alta-data

Nu e dar' nici o indoicéla, că pentru patriotii principateloru a sositú timpulu de a se folosi de oca-siune si de a lucrá.

Astadi tóta Europ'a si-a intorsu luarea aminte spre resaritu, intielege: caus'a orientale in tóta a ei inportantia, si s'a determinatu a o scóte din cerculu in care se invirte pana acumu, a o luá in mana si a o tractá inaintea forului seu in pleno. Esistinti'a principateloru ce pana acumu fusesera numai retiau'a in care o potere sumétia si ambitiósa innoda firele celoru mai periculóse uneltiri pentru Europ'a intréga, va fi un'a din cele mai primare intrebari ce'si va lua desbaterea lorú. In favórea d-vóstra vorbesce principiulu legitimitatei, si nu va mai poté numire nimene revolutionari pe cei ce voru lupta alaturea cu suzeranulu loru in contra inamiculni patriei loru si in contra turbaratorului de pacea Europei intregi. Misiunea d-vóstra e prin urmare indoita legitima, si pentru patri'a d-vóstra si pentru Europ'a. In amen-done aveti simpatiele Europei civilizate in partea d-vóstra. Numai cea dintaiú ve léga mai de aprópe; pentru ceealalta are cine se ingrigésca. Ci fimdu că suntu legate un'a de alt'a, faptele si portarea d-vóstra nu voru fi judecate numai inaintea forului romaniloru, ci inaintea forului Europei intregi. Acést'a ajunge că se intielegeti importantia misiunei, ce parte ati luat'o insii asupra-ve, parte ve au impus'o sôrtea, si care totu-odata va fi cea dintaiú proba mare, in care aveti se aratati, déca romanii merita unu viitoriu mai bunu. Dupa doue puncturi de vedere ve va judecă lumea, mai antaiú de tóte: dupa unirea tendintieloru si a poteriloru catra unu singuru scopu si dupa colórea ce o veti da intreprinderi d-vóstra. Ce se tîne de unirea toturoru tendintieloru si poteriloru catra unu scopu, o sciu si pruncii, că in unire sta tari'a si cea dintaiú conditiune si garantia a succesului. De si acestu punctu e celu mai luminatu, esperiinti'a de tóte dilele ne arata cu tóte aceste, că e celu mai greu de realizatu! Si intre d-vóstra s'au intemplatú in fapte, in vorbe si in scrisu atatu de multe lucruri neplacute, in catu adeveratii amici ai causei d-vóstra ve ducu cea mai mare grija din acestu punctu de-vedere. Macaru de ar' fi remasu aceste frecături personali ascunse de ochii lumei! atunci ar' fi fostu mai multa sperantia de a vindecá reulu. Ci par-cá o ursita fatale a impinsu patimile pe campulu publicitatei, că se vada tóta lumea, catu de pucina cultura politica au avutu unele din acele per-sóne, cari au jucatu in caus'a principateloru o rola

atatu de importante! A nu sci respectá opiniunea diversa a contrariului, e lipsa de cultura politica, a desbracă pe reprezententele unei opiniuni diverse pana si de caracteru, e lipsa de urbanitate; si in fundulu amenduoru e apoteosarea Eului seu, idololatri'a patimiloru sale, egoismulu si despotismulu celu mai uriciosu. Pe care unitatea scopului nu'lu póte face, cá se uite de diversitatea pareriloru in cele neesintiali si cá se'si calce in pitióre patim'a, scopurile aceluia n'au fostu nici odata curate, au fostu totu-deaun'a personali egoistice; unulu cá acesta n'au lucratu pentru cauza, ci pentru sine in parte; si ce ne spune elu din contra in stilulu celu mai frumosu si cu cuvintele cele mai alese, nu-i crede nimine. Aseminea de alta parte nu e virtute de caracteru in acela, pe care unitatea si santitatea scopului nu-lu póte aduce la nici o concesiuine; acésta e capritia si inca mai multa cerbicia. Prin urmare cei mai asiediati se-si puna totu studiulu, cá se impreune la unu scopu si pe cei inchinati patimiloru loru si pe cei tari de cerbice. A se supune scopului comunu, nu e rusine nici umilire, pentru-cá nu e supunere catra persóne, ci catra cauza, prin urmare e merit. Uniculu scopu care ve léga pe toti, e mantuirea patriei; pe celu-ce nu voiesce a-si sacrificá patim'a pe altariulu patriei, se-lu departati din midiuloculu d-vóstra nu numai, ci se'i taiati si tóte midiulócele de a poté stricá si a ve impedecá, pentru-cá unulu cá acesta e membru corruptu, care póte se duca cancrena in trupulu intregu. Acesta e punctulu care pune triumfulu causei in manile d-vóstra.

Celalaltu punctu de-vedere, dupa care ve va judecá lumea, si care pune succesulu causei in man'a altora, e colórea ce veti dá intreprinderei d-vóstra in ochii lumei. Positiunea de astadi a Europei e chiara si luminata. Dupa cumu stau astadi poterile cele mari catra Rusi'a si Turci'a, principatele n'au se astepte decatu bine. Numai turburarea pazei interne a Europei póte se traga dupa sine alta trupa si alte aliantie ale poteriloru. Inse ori-ce revolutiune intr'unu statu mare alu Europei, fia ori-care, e triumfulu Rusiei. Singurulu aliatu alu Rusiei e astadi revolutiunea. Acesti siese ani din urma au ajunsu cá se stérge multe ilusiuni si chimere, ce póte cá voru fi avutu unii si din compatriotii d-vóstra. Cei desperati si lipsiti de patria si de ori-ce titlu legitimu, pasca-se cu sperantie desierte in chimera sistemii sociali si a solidaritateri popóraloru, care facia cu realitatea, cu Europ'a organizata si intrarmata in contra ei, n'are nici unu prospectu de succesu. Miscarea d-vóstra din 1848 a fostu principiu de legitimitate; astadi sunteti datori cu atatu mai multu a ve tíné strinsu de acestu principiu, cu catu vi-lu recunósce tóta Europ'a. Prin urmare se ve feriti si in vorbe si in fapte de totu ce ar' poté face pe altii se créda, cá ve abateti dela principiulu legitimu, care e: stringerea relatiuniloru catra pórt'a otomana, asigurarea independentiei interne, taiarea in-

fluintiei celei periculóse a protectoratului muscalu si reconstituirea pe bazele capitulatiuniloru cu pórt'a otomana. Aceste le veti asiediá prin cointielegere cu pórt'a, ér' cea dintaiu proclamatiuine ce o veti dá la poporu, se fia lucrata cu cea mai mare intieptiune; pentru-cá acésta ve va caracteriza tóta intreprinderea. Eu ve alaturu aici unu conceptu, in care si pentru tíera si pentru Europ'a s'a disu ceea ce se cade. Ve juru pe totu ce aveti mai scumpu, se nu lasati afara pe cele subtrase pe dedesubtu. Ea e scurta, precumu se cere a fi; cá-ci credu cá veti fi cunoscutu si d-vóstra, cá in 1848, cu catu au fostu vorbele mai multe si mai mari, cu atatu au fostu faptele mai pucine si mai mici. Cautati mezulu si nu puneti temeiu pe scórtia.

Aceste nu le luati din altu punctu de-vedere, decatu din dreptulu ce are fia-care amicu de a si dá consiliulu seu amiciloru sei.

(Ací Barnutiú nu e subscrisu, dara man'a este a densului preste totu. Epistol'a comitiva in care erá subscrisu, s'a perdutu ori nimicitu inadinsu in 1854. Red.)

Frati romani de tóte clasele!

I.

Pasulu ce facemu pe pamentulu patriei nóstre, nu e pasu revolutionariu. Revolutiunea e cu guvernulu sub care gemeti astadi. Acesta nu e guvernulu legitimu; titlulu lui e dreptulu celui mai tare, pusu in fapta prin o insielaciune si cu scopu de a amagi sub masc'a religiunei pe popórele imperiului otomanu, de a le resculá in contr'a sultanului si de a turburá pacea Europei. Acésta e revolutiunea, singurulu aliatu alu Rusiei de astadi. Déc'a guvernulu trecutú si-ar fi cunoscutu datorinti'a sa si luandu vechile capitulatiuni in mana, ar fi adunatu puterea armata a tierii la marginile ei, aru fi protestatu si aru fi chiamatu pe sublim'a pórt'a spre apararea teritoriului principatelor romane, dupa cumu suna legaturile, atunci póte nu aru mai fi fostu de lipsa se venimu si noi, si se ne punemu iu fruntea vóstra. Acést'a inse nu s'a facutu, domnii parasira pe legitimulu loru suzeranu si tierile nóstre fara de cea mai mica culpa a loru, suntu astadi prad'a armatelor muscalesci. — Fratiloru! Voi sciti cu totii, cá in totu secululu acesta patriele nóstre au fostu numai campu de eterie straina, de complate si conjuratiuni urdíte de propagand'a rusésca in ruin'a imperiului otomanu si a nóstra; voi sciti bine, cá chiar' dela 1829 incóce, candu ni se promitea viitorulu celu mai bunu, adeveratii domnitori ai tieriloru nóstre n'au fostu principii nostrii, ci consilii muscalesci. Déca plangerile nóstre pana acumu remasera desierte, acésta nu e lipsa de bunavointia din partea inaltei portii, ci positiunea in care au adus'o tractatele cu Rusi'a, o positiune subminata in laintru de intrigile rusesci si nespriginita de afára de catra puterile Europei, cum s'aru fi cadutu. Astadi

starea lucrurilor s'au schimbatu; Europ'a tóta recunosce dreptatea cauzei, ce apara inalt'a Pórta; doue puteri mari o ajuta pe mare si pe uscatu si Rusi'a se afla izolata.

Imputeriti de M. S. Sultanulu, venimu se ve anuntiamu, cá independinti'a nóstra interna si autonomia nóstra s'a garantatu de nou pe temeulu capitulatiuniloru ce stramosii nostri au incheiatu cu inalt'a Pórta inainte de tractatele ei cu Rusi'a, si cá protectoratulu rusescu, pe care noi nu l'amu cerutu nici odata, si de care n'avemu nici o lipsa, a incepatu. Indata ce se voru curati tierile nóstre de dusimani, se va pune in fapta egalitatea drepturilor si egalea impartire a sarcineloru publice. Locuitorii tierani se voru usiura si pamentulu se va emancipa cu desdampnarea proprietariloru. Acestu principiu nu e revolutionariu, elu se va esecutá pe aceleasi base, cumu s'a esecutatu in vecin'a Austria, cu care romanii acestoru tieri au doritu totudéun'a si dorescu a trai in relatiuni de amicia.

II.

Fratiloru! Or'a mantuirei nóstre au sositu, ca se ajungemu la acestu scopu, e datoriu fiacare romanu a lua armele in mana si a alerga fiacare la lucrulu ce i se va insemna. Capeteniele cunoscute voue si care se bucura de increderea vóstra, se voru pune in capulu vostru si ve voru conduce in contr'a inimiculu comunu pe campulu udatu de atatea ori de sangele stramosiloru nostri. Acumu avemu ocaziune de a aratá, cá prin vinele nóstre mai curge sangele loru. Fiti dar gat'a si asteptati semnulu ce vi se va da etc. etc.

III.

De adi inainte e oprita ori-ce inclinare cu inimiculu nostru si ori-cine va mai lua parte activa alaturea cu muscalii in contr'a Sultanului si a patriei nóstre, ori se va lasá in cointielegeri si uneltiri cu strainii inimicii nostri, se va tractá dupa legea martiale.

(Nici la acestu proiectu de proclamatiune nu e subscrisu, este inse totu man'a lui Barnuti cunoscuta noue prea bine. In catu pentru coprinsulu proiectulu de proclamatiune, din acela se vede curatu, cumu Barnuti nu cunoscea din informatiuni autentice adeverat'a stare a lucrurilor, cumu se luptá numai contra despotismulu rusescu, éra minciun'a si perfidi'a turcésca nu o cunoscea, si nici planurile austriace).

Red.

(Va urmá).

Vasilie Aronu si operele sale.

(Urmare.)

Eneas cá unu patítu
Nóptea multe au ganditu,
Minteni catu s'au luminatu
Porunca la toti au datu

Din corabia se ésa
Toti in tóte parti se pasa
Si loculu se lu ispitésca
Cá luminatu se cunósca
Unde sunt ei aninati
Si de venturi aruncati;
Ce feliu de nému aci siede
Fiinduca loculu se vede
Pustiiu, de totu pustiiu
Si de ómeni totu lipsitu
Corabiile le lasa
In berculu cu umbra désa
Eneas cu voia buna
Cu Achates denpreuna
Cu doao sageti armatu
Prin codru au apucatu
Intr'a caruia midiulocu
Standu pucintelu intr'unu locu
Lata maic'a Venus vine
Gatita, armata bine
Avendu chipu de fata mare
La gura si la purtare
Dupa form'a Spartanésca¹⁾
Cá fata Amazonésca²⁾
Cu arculu susu redicatu
De umere acatiatu
Cu perulu lungu despletitu
Si pe spate slobodítu
Cu pólele redicate
De breusioru acatiate
Cu genunchiörele góle
Cu unu vestmentu fórte móle
Catu la Eneas sosi,
Mai antaiu dens'a porni:
Voiniciloru! n'ati vediutu
Pe icea se fi trecutu
De-ale mele vr'o socia
Intr'armata cu taria
Cu ascutita sagéta,
Cu piei de lintiu³⁾ imbracata,
Porci selbateci alungandu
Si alte fiere venandu
Iara candu Venus incéta
Eneas prinde indata
A grai: o n'amu vedintu
Pe nime se fi trecutu
Dintre sociile talé
Prin padure sau pe cale
O! (ce se te numescu?)
Fetióra! se nu gresiescu?
Ca n'ai tu chipu pamentescu!
Nice cuventu omenescu!
O cerésca coconitia
Mare Dumnedieitia
Sau esci a lui Febus soru
Pogorita giosu prin noru
Sau o nimfa öre-care
De padure sau de mare
Stai-ne intr'ajutoriu
Si ne trimite bunu sporiu,
Si cu credintia dirépta
Ne spune si ne destépta
Pe ce locuri ne aflamu?
Si pe ce pamentu áblamu?

¹⁾ Spartanésca: Spartanii unu feliu de ómeni.

²⁾ Fata amazonésca: Amazone suntu nisce femei care le place a se osti.

³⁾ Lintiu. Unu feliu de lupi.

Fiindu ca noi ratecimu
 Si unde amblamu nu scimu.
 Aici de venturi tîpati
 Si de valuri aruncati.
 Spune ne ca jertfa via
 De multe ori vomu dá tie!
 Iara Venus: nu pottescu
 Nice nu me socotescu
 De o asia cinste mare
 Vrednica, cumu ti se pare,
 Ci a Tyrului fetióre
 Au o bucuria mare
 Cá se amble intrarmate
 Cu papuci rosii 'ncaltiate.
 Vedi craimea punicésca,
 Cetatea Agenorésca¹⁾
 Iar' loculu e libicescu
 Unu nému tare si ostescu.
 Dido aceste le are
 O craiésa fórte tare
 Ii de locu din Tyru fugita
 De frates'o ingrozita.
 Multu ar' fi a povesti
 Vrendu tóte a le grai,
 Care s'au fostu intemplatu
 Candu Didò s'au alungatu,
 Ci eu pe scurtu vi li-oiu spune
 Si'n nainte vi li-oiu pune:
 Acést'a barbatu avea
 Care Sicheu se numea;
 Omu stradaluiecu si cu sporiu
 In loculu celu aratoriu,
 Gazda mare si vestitu
 Lui Dido fórte iubitu.
 Deci tatalu ei cunoscuandu
 Si lucrulu cumu e simtindu
 Cu elu s'au incredintiatu
 Si tóte au fostu gatatu.
 Iara a lui Dido frate
 Pygmalionu intre tóte
 Iubitoriu de avutia
 Apucà mare urgia
 Asupra cumnatu-seu
 Adeca a lui Sicheu,
 Acestu Sicheu peste fire
 Fiindu turbatu de iubire
 Intr'o di de catra séra
 Pe Pygmalionu omóra
 Si lucrulu ce-lu ispravesce
 Vreme multa-lu tainuesce
 Iar' faci'a celui ucisu
 Se arata ei in visu
 Si ii spune pe rendu tóte
 Cele de Sicheu lucrate,
 Adeca trist'a sa fórte
 Ce-o ispravi densulu mórte
 Si asia in visu ii spune,
 Cá ce are se adune
 Si din Tyru se pribegésca
 Cá nu ceva se patiéscu.
 Ii arata unde suntu
 Comorile in pamentu?
 Asia Dido spariata
 Decatu de fuga se gata
 Multi de tóte parti s'aduna
 La olalta dinpreuna

¹⁾ Cetatea Agenorésca: Carthago dela Agenosu stramosiulu lui Dido care au fostu craiu acolo.

De a tiranului frica,
 Alta nu gandescu nimica
 Corabii multe gatate
 Le implu de auru tóte
 A lui Pygmalionu mare
 Avere se cara 'n mare
 Si asia ei au sositu
 La loculu acelu vestitu
 Unde veti vedé curendu
 Lucru mare inaltiandu
 Fórte frumósa cetate
 Cu ziduri pré minunate
 Acolo descalecandu
 Domnulu locului chiamandu
 Loculu Byrs'a cumperà
 Si tare ilu insielà,
 Adeca locu asia mare
 Catu o piele óre care
 De bou¹⁾ va poté cuprinde
 (Se ia sam'a celu ce vinde).
 Eu acumu multe v'amu spusu
 Si inainte v'amu adusu
 Dara voi ai mei iubiti!
 De unde sunteti veniti?
 Cine sunteti si incatrau
 Cu mil'a lui Dumnedieiu?
 La a caruia 'ntrebare
 Eneas cu sùspinare
 O, dice, Dumnedieiti'a!
 O cerésca coconitia
 De voiu prinde a-ti grai
 Si lucrulu ati povesti
 Togma dela inceputu
 Cumu aici amu abatutu
 Si incatrau socotimu
 De aici se mai pornimu?
 Sér'a curundu va sosi
 Si eu totu n'oiu ispravi.
 De ai auditu vr'odata
 De Troi'a cea minunata
 Cumu fara voia pornindu
 Pe mare corabiindu
 Unu ventu mare s'au scornitu
 Vreme multa ne-au caznitu
 Si aicea ne-au tîpatu
 Unde, cumu ne-ai aratatu
 Loculu chiar' libicescu este
 I amu mai auditu de veste.
 *Eu insumi Eneas suntu
 Necagitulu pe pamentu,
 Carele avendu norocu
 De scapaiu dintr'acelu focu
 Cate din focu putuiu scóte
 Iata ducu cu mine tóte
 Cercu tiér'a talienésca²⁾
 Si famili'a cerésca,
 Candu amu fostu pornitu pe mare
 Aveamu óste fórte tare
 Corabii douadieci mari
 Intru ale sale tari
 Acumu abia siépte suntu,
 Celelalte de greu ventu

¹⁾ Dido venindu in Libi'a au cumperatu dela Iarb'a craiulu Getuliloru atat'a pamentu, catu póte cuprinde o piele de bou, care dobandindu au taiatu pielea suptirelu si asia au cuprinsu 22 de stadii.

²⁾ Cercu tiér'a talienésca si famili'a cerésca, fiindu-cà Dardanús erá fetioru lui Jupiter, si era altu incepetoriu alu Troieni-loru, inse Telianu.

Pe mare s'au aruncatu
Tóte s'au inprasciatu
Eu insumi fiindu strainu
Cu truda cu mare chinu
Prin 'a Libiei pustia
Ratecescu fara socia
Lapedatu din a mea tíera
Cá o curva cu o cara.
Venus de mila cuprinsa
Si de durere invinsa
Numai potú suferi
Ci incepú a grai:
Frate! bateru cine esci
Si bateru unde gandesci,
Pentru ca esci ocaritu
Crediu eu, ca 'nu esci uritu
Pré buniloru Dumnediei
Stapaniloru tei,
Carii bine au voitu
De aicea ai sositu,
Du-te numai, mergi si pasa
La Dido bland'a craiésa
Iata iti spuiu, cá se scii
Ca ale tale socii
Cu corabiile loru
Te cérca cu mare doru
Toti suntu vii, si toti traiescu
De tine tare dorescu
Peste scurtu ve veti telni
Si toti ve veti veseli
De nu cumva in zadaru
E a prorociei giaru.
Vedi acei porumbi sburandu
Cu bucuria saltandu
Pe carii mai innainte
Uliulu ii gonea fierbinte
Cumu acumu cu bucuria
Salta si cu veselia!
Asia sociile tale
Cu corabiile sae
La unu limanu an intratu
Si chiaru s'au apropiatu.
Si asia deci dragu pretine
D'acésta cale te tiene.
Candu Venus asia graiesce
Faci'a tóta-i stralucesce
Din peru esi unu mirosu
Negraitu desfatatiosu
Pólele giosu slobodí
Si candu pe cale porní
Eneas prinse de veste
Cumu-ca a sa maica este
Si incepú a strigá
Si a cuventá asia:
O maica! maica iubita,
O maic'a mea cea dorita!
Au si tu pe fiulu teu
Celu truditu de necazu greu
Ilu insieli? si nu ti mila
De lacramós'a lui sila?
Ca-ce nu te-ai aratatu
Se te fiu inbracisiatu?
Si se-ti fiu vorbitu de facia
Mai apriatu a mea cétia.
Asia Eneas vorbesce
Catra cetate grabesce
Iar' Venus de-ací mergandu
Si susu in vesduhu sburandu
Slobodí negura-mare
Cá nu vr'unu omu óre-care

Cu densii se se telnésca
Si ceva reu se patiésca.
Deci Venus in Pafus¹⁾ fugca
La loculu seu se gatea
Avendu biserica mare
Cu o suta de altarie.
Eneas cu ai sei bine
Calea aratata tiene
Suie in susu pe unu délu
Nu pré ierbosu si cu malu
Langa Carthago cetate
Cu băști fórte minunate.
Stau in locu; se 'nrcucisiéza
Si tare se minunéza
De acea cetate mare
Pornita spre desfetare;
De ulitiile podite
De porti mari nesocotite,
Tyrii cu munca cruda
Lucra, trudescu si asuda
Unii sapa siantiu de vétra
Altii aducu pe mani pétra,
Unii aducu varu in caru
Altii stingu adusulu varu,
Altii petrile togmescu
Si la ziduri ziduescu,
Unii de fundamentu sapa
Altii cara in buti apa;
Altii petrile cioplescu
Si in ziduri le tocmescu
Punu legi alegu magistratu
Spre trebuintiosulu sfatu
Se zidéscu se trudescu
Precumu se obicinuescu
Albinele dí de véra
Cam de catra primavéra
Diminéti'a candu roiescu,
Si candu miere gremadescu
Sau candu cu o mare para
Trentorii lenesi omóra
Tóte 'n tóte parti se ducu
Cele de lipsa-si aducu
O nému! o nému fericitu
Care te-ai invrednicitu
Ati vedé zidulu crescundu!
Norodu stradalnicu avendu!
(Va urmá).

Nr. 38 - 1878.

Procesu verbale

alu siedintei comitetului asociatiunei transilvane din 23 Februaru 1878 sub presidiulu dlui vice-presiedinte Iacobu Bolog'a. Membrii presenti, dd. Pavelu Dunc'a, Eli'a Macellariu, Ioanu Popescu, dr. Ilarionu Puscariu, Constantinu Stezariu, Petra Petrescu si dr. Ios. Hodosiu.

§ 1. Presiedintele arata pedecile si motivele, pentru cari in lun'a trecuta Ianuariu nu s'a tienutu siedintia, si anume cá secretariulu a fostu bolnavu de o parte, si de alt'a in tóta aceea luna de dile n'a incursu vre-unu actu meritoriu, care se reclame decisiunea comitetului, ér' actele curente s'au resolutu din partea biroului.

¹⁾ Pafus: cetate vestita in Chipru in ostrovulu marei de amédia-di.

Serve spre scientia.

§ 2. Cassariulu presinta conspectulu despre starea cassei asociatiunei din 24 Decembre 1877 pana in 23 Februaru a. c. prin care se constata, ca intratele au fostu 1509 fl. 12 cr. ér' erogatele 1318 fl. 22 cr. v. a. (Nr. 36).

Conspectulu fiindu in regula si instruitu cu actele justificative, se ia spre scientia si se aproba.

§ 3. Cassariulu presinta conspectulu despre starea fondului academiei, prin care se constata, ca acelu fondu la 23 Februaru a. c. face sum'a de 15411 fl. 14 cr. v. a. (Nr. 37).

Serve spre scientia.

§ 4. Secretariulu arata actele resolvele dela birou si anume:

a) Subscernerea lui Aureliu Popescu studente in a III. clasa reale din Deva, prin care inaintéza atestatul seu pre primul semestru alu anului scolasticu 187⁷/₈; si care luandu-se spre scientia s'a tramis suplicantelui. (Nr. 358, 1877).

b) Suplic'a junimei teologice romane din Gherl'a, pentru a i-se tramite fói'a „Transilvani'a“ gratis si pre anulu 1878. I se tramite. (Nr. 10).

c) Aratarea dlui dr. A. P. Alesi, ca nu póte inca subterne discursulu ce i s'a cerutu de aici. (Nr. 11).

d) Rugarea directiunei scólei granitiaresci din Ohab'a se i-se tramita unii numeri din fói'a „Transilvani'a.“ I s'au tramisu. (Nr. 16).

e) Conspectu specificu despre intratele la cass'a asociatiunei si la fondulu academiei dela 15 Octobre 1877 pana in 3 Februaru; care s'a tramisu la fói'a „Transilvani'a“ pentru publicare. (Nr. 22).

f) Actele cu banii intrati la burou, s'au transpusu dinpreuna cu banii la cass'a asociatiunei si respective la cass'a fondului academiei; si cari suntu alaturate la conspectulu (Nr. 36) despre care se face mentiune sub § 3.

Tóte acestea se iau spre scientia.

§ 5. Asupra opului intratu la concursu „Despre igien'a populara,“ conformu conclusului adunarei generali din Blasiu se decide a se dá sectiunei sciintialoru naturali spre esaminare. (Nr. 222, 1877).

§ 6. S'a luat in desbatere suplic'a reuniunei sodaliloru romani din Clusiu din 16 Decembre 1877 subscernuta prin dlu dr. Gregoriu Silasi, ca presiedinte alu reuniunei spre a se dá acelei reuniuni unu ajutoriu afirmative promis. Dupa cercetarea acteloru s'a constatatu, ca in adunarea gen. procsima trecuta din Blasiu la propunerea dlui dr. G. Silasi suplic'a reuniunei sodaliloru din Clusiu s'a transpusu comitetului spre posibila luare in consideratiune. Comitetulu a luat acést'a suplica in consideratiune cu ocaziunea distribuirei ajutorialoru sodaliloru romani in cari ajutoria au impartesitu si pe unii sodali ai numitei reuniuni. Prin acést'a considera suplic'a din cestiune de resoluta, cu atatu mai vertosu, ca in budgetulu asociatiunei nu s'a prevediutu rubrica a-

nume pentru reuniuni de sodali romani, ci numai pentru individi romani de acést'a categoria. (Nr. 357, 1877).

Comitetulu decide a se dá resolutiune suplicantiloru in acestu sensu.

§ 7. Se presinta cererea dlui primu secretariu pentru avisarea la cassa a 150 fl. ca spese de tipariu pentru editiunea fóiiei „Transilvani'a“ pre anulu currentu 1878. Buroulu avisandu acést'a suma intre marginile bugetului. (Nr. 15—1878).

Comitetulu o ia spre scientia si o aproba.

§ 8. Dlu Grigoriu Mateiu sen. inaintéza o lista despre cartile ce a oferitu pentru bibliotec'a asociatiunei. (Nr. 17).

Cartile fiindu date biblioteciei se primescu cu multiamita si list'a lor se va publicá in fói'a asociatiunei „Transilvani'a.“

§ 9. Secretariulu arata, ca a intratu unu elaboratu la concursulu scrierei „Manualu de economia“ dar' necompletu si fara plicu. (Nr. 21).

Opulu fiindu anunctiatu la terminu si apoi in parte si intratu, se decide, a se asceptá tramiterea restului panala completare, candu apoi se va decide in meritu.

§ 10. Secretariulu raporta, ca in urm'a dorintiei espresse de adunarea gen. procsima trecuta in Blasiu spre a se tiené adunarea gen. la anulu 1879 in Sighisióra si a se face pe atunci o espositiune de diverse obiecte ca productu nationalu din man'a romana, buroulu s'a adresatu in acést'a privintia la dlu Augustu Horsi'a, ca directoru despartimentului de acolo, spre a dá informatiuni, in catu acést'a dorintia a adunarei generali ar' poté fi realisabila. (Nr. 24).

Se ia spre scientia si buroulu va avé de a raportá comitetului despre respunsulu, ce dlu Horsi'a va dá in acést'a privintia.

§ 11. Secretariulu rapórta, ca in urm'a conclusului comitetului din siedinti'a dela 24 Decembre 1877, cercetandu actele a gasitu, ca in sectiunile asociatiunei, si anume:

a) In sectiunea filologica suntu inscrisi membri 7.

b) In sectiunea istorica membri 11.

c) In sectiunea sciintialoru naturali membri 8; prin urmare in sensulu regulamentului pentru sectiuni, ele suntu in stare de a-si poté incepe lucrarile lor. Ca despre acést'a pre langa comunicarea listei a incunoscientiatu pre presiedintii sectiuniloru spre a luá mesurile necesari pentru intrunirea si definitiv'a constituire a sectiuniloru. (Nr. 23).

Se ia spre scientia si list'a de membri ai sectiuniloru se decide a se publicá in fói'a asociatiunei.

§ 12. Se presinta subscernerea dlui protopopu Ioanu Petricu, prin carea inaintéza actulu de fundatiune alu unui membru alu asociatiunei, care nu voiesce a se numi, in puterea carui actu acestu fundatore subscerne o actiune a banței „Albin'a“ Nr. 2351 a 100 fl. cu cuponele de dividende dela 1 Iuliu

1878 si treispredece (13) napoleoni in auru plusu 38 fl. 22 cr. inaintati la cassa sub Nr. 340, 1877, dreptu fondu pentru persónele celea mai insarcinate cu lucrarile asociatiunei. (Nr. 29).

Dupa desbatere se decide: a se primi actulu de donatiune si propriamente acést'a fundatiune cu tóta multumit'a; actiunea si banii a se transpune cassei; a se manipulá conformu vointiei intelectuali a donatoriului; ér' in catu pentru administrarea materiala a se lasá voia libera asociatiunei, respective comitetului.

§ 13. Se presinta subscernerea dlui protopopu Ioanu Petricu prin care inaintéza suplic'a viduei Raveca Dimitrie Orghidanu din Brasiovu in care cere unu stipendiu pentru fi'a sa August'a spre a poté terminá cursulu pedagogicu de statu in Clusiu. (Nr. 30).

Stipendiele pentru cursurile pedagogice votate de adunarea generala pentru anulu curentu scolastecu 1877/8. fiindu distribuite deja, comitetulu regreta, cá suplicei in cestiune nu póte face destulu.

§ 14. Suplic'a lui Ioanu Mog'a elevu de agromonia in Mediasiu pentru accordarea si pe viitoriu a unui stipendiu de 60 fl. (Nr. 31).

Comitetulu in principiu nu este a nu i-se accordá stipendiulu cerutu, fiindu acéla in vacantia; decide inse ca suplicantele se subscérna atestatu despre progresulu seu din anii trecuti scolasteci si despre inscrierea si frecuentarea studiului seu in anulu scolastecu curentu.

§ 15. Tribunalulu regiu din M. Osiorheiu in-sciintéza, cá Anna Fogarasi vidu'a lui Ioanu Bardosi repausandu a lasatu testamentu in favorulu asociatiunei transilvane. (Nr. 33).

Se decide: a se scrie dlui avocatulu Simeonu Calutiu, a-i predá plenopotentia, spre a se informá despre starea lucrului si a face toti pasii cuviintiosi in interesulu, ce atinge asociatiunea.

§ 16. Dlu Petru Bancila din Resinari ofere spre cumparare optu bucati de carti romanesci in pretiu totalu de 13 fl. (Nr. 34).

Comitetulu esaminandu cartile si gasindu-le meritórie, nu numai pentru cá ele nu se gasescu in bibliotec'a asociatiunei, dar' si pentru anticitatea loru in stila si idiomu romanu, decide a le cumperá cu pretiulu numitu de 13 fl. si list'a loru a o publicá in fói'a „Transilvani'a.“

§ 17. Dlu Ioanu Popescu arata, cá n'a potutu satisfacé conclusulu acestui comitetu de sub Nrulu 349—1877, fiindu cá membrii subcomitetului despartimentului Sibiiu la invitarea sa nu s'a intrunitu in siedintia. (Nr. 35).

Se decide: a se invitá dlu Popescu din nou pentru intrunirea subcomitetului disului despartimentu si incatu acést'a nu i-ar' succede, a convocá in calitate de delegatu alu comitetului asociatiunei adunarea gen. a despartimentului Sibiiu in siedintie

extraordinarie pentru alegerea de directoru si eventualu a subcomitetului.

Verificarea acestui procesu verbalu se concrede dloru: Pavelu Dunc'a, Elia Macellariu si I. Popescu.

S'au cetitu si verificatu. Sibiiu 27 Februariu 1878.

P. Dunc'a mp. I. Popescu mp. E. Macellariu mp.
Iacobu Bolog'a mp., Dr. Ios. Hodosiu mp.
v-presiedinte. secretariu.

CONSEMNARE

despre domnii, cari s'au declarat a participá cá membrii in sectiunile asociatiunei.

I. Sectiunea filologica.

- 1) Timoteiu Cipariu, prepositu in Blasiu.
- 2) Sava Barcianu Popoviciu, parochu si asesoru consistoriale in Resinari.
- 3) Dr. Gregoriu Silasi, profes. de univers. in Clusiu.
- 4) Ioanu M. Moldovanu, profesore in Blasiu.
- 5) Ioanu Popescu, protopopu si profesore in Sibiiu.
- 6) Georgiu Baritiu, redactore in Brasiovu — Sibiiu.
- 7) Dr. Iosifu Hodosiu, avocatulu in Sibiiu

II. Sectiunea istorica.

- 1) Georgiu Baritin, secret. I. alu asoc. trans. romane.
- 2) Ioanu Cavaleru de Puscariu, jude la curi'a reg. in Pest'a.
- 3) Timoteiu Cipariu, prepos. capit. in Blasiu.
- 4) Nicolau Popea, vicariu gen. si archimandritu in Sibiiu.
- 5) Ioanu Popasu, episcopulu in Caransebesiu.
- 6) Dr. Ioanu Nemesiu, avocatulu in Sibiiu.
- 7) Dr. Aurelu Isacu, avocatulu in Clusiu.
- 8) Dr. Iosifu Hodosiu, avocatulu in Sibiiu.
- 9) Ioane Antonelli, canoniculu in Blasiu.
- 10) Dr. Ilariunu Puscariu, protosincelu in Sibiiu.
- 11) Ioane Pred'a, avocatulu in Sibiiu.

III. Sectiunea fisico-naturala.

- 1) Timoteiu Cipariu, prepos. capit. in Blasiu.
- 2) Dr. Paulu Vasiciu, consiliariu scol. pens. in Temisióra.
- 3) Alesandru Bohetielu, fostu capitani.
- 4) Anania Trombitasiu
- 5) Stefanu Popu.
- 6) Dr. Nicolau Stoi'a, mediculu in Blasiu.
- 7) Dr. A. P. Alesi, profesore in Naseudu.
- 8) Ioanu Marculetiu, profesore in Blasiu.

Sibiiu, 23 Februariu 1878.

Secretariatulu.